

FOAIA DIECESANA

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor	Correspondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ”
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane	Pentru publicațiuni oficiale, concurse edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150	iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la
” ” ” ” pe 1/2 an 5 ”	de cuvinte 6 cor, până la 200 de cuvinte 8 cor	ADMINISTRAȚIA
” România și străinătate pe an 14 franci	de aci în sus 10 coroane	Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș
” ” ” ” pe 1/2 an 7 ”		

Discursul festiv

ținut de prof. univ. Dr. D. Onciul la serbarea
dela Putna

(Fine)

În numele legii lui Cristos el chemă pe toți principii creștini la lupta sfântă, cu credință tare în biruința ce trebuie să încoroneze armele legiunilor unite ale creștinilor. Dar cuvântul lui cel plin de credință nu găsiă resunet în inimile sceptice ale contemporanilor săi, și el rămase o țintă plect el singur furtunei îngrozitoare ce nu întârziă să se descarce asupra lui și asupra Moldovei sale.

*

În anul următor, sultanul Mohamed în persoană, cu înfricoșată oaste, împeună cu Basaraba Laiot, oaste în putere totală de 200.000, ajutorată încă și de 30.000 de Tătari, veni să-și ia răsbunare. Lui i se puse în cale Stefan singur, numai el cu Moldovenii săi 40.000.

După ce bătū și gonī ordele tătărești ce pe neașteptate făcură o diversiune, jefuind țeara dela gura Nistrului până lângă Suceava, Stefan, lăsând ostașii țărani pe câte-va zile să-și caute vetrele pustiite, se retrase cu restul oștīrei spre munți. Aci, la Valea-Albă, loc numit de atunci Răboeni, Thermopylele Române, în 26 Iulie 1476, cei 10.000 de curteni călări cu care eroul rămase să susțină eroică luptă se închinară morții. Floarea Moldovei rămase atunci pe câmpul de răboiu. „Mulți din boierii cei mari au picat”, — zice cronicarul — „și vitejii cei buni au perit cu totul atunce. Și fū scărbă mare în totă țeara, și tuturor domnilor și crailor de prinpregiur”. Stefan scăpă ca prin minune, cu puțini ai săi. Eră înfrângerea lui cea dintăiu. El fū înfrânt, dar nu învins. Eră o înfrângere din acele ce remân înscrise în cărțile istoriei ca fapte de neperitoare glorie.

„Eu și curtea mea” — ziceă el prin solul său la republica Veneției — „am făcut tot ce am putut, și s'a întâmplat ce v'am spus. Care lucru eu cuget

că a fost voia lui Dumnezeu, ca să mă pedepsească pentru păcatele mele. Lăudat fie numele lui!”

Lăudat fie numele lui: căci învingerea repurtată de Mohamed eră ca și o înfrângere. Tuci părăsiră Moldova cu mari perderi, fără să fi luat nici o singură cetate, și fără nici un câștig în afară de prada ce făcuse. Decimați prin boală și foame, ei mai fură loviți de Stefan la întoarcere așa încât, cum spune un cronicar austriac, „mulți au fost uciși în fugă, mulți s'au înecat în Dunăre”. Eră — cum și regele Ungariei, Matias Corvin zice scriind către papa — „o fugă rușinoasă”.

Legenda ce ne-a trimis cronicarul Neculcea în „O seamă de cuvinte de bătrâni” atribue această miraculoasă isbândă a lui Stefan îmbărbătării lui prin un cucernic sehastru, care-i făgădui biruința pentru o mănăstire, și poveței primite dela muma vrednică de fiul ei, muma care nu l-a lăsat să între învins în cetate, trimițându-l să învingă sau să moară în răboiu.

Isbânda fū câștigată și asupra lui Basaraba Laiot, pe care Stefan, în unire cu oastea ungurească ce-i veni în ajutor prea târziu pentru a se folosi de ea contra Turcilor, îl scoate din nevrednica domnie.

După patru ani, luptele cu Turcii începură din nou. Stefan căută să înlătore dela tronul Țerei-Romănesci pe un alt Basarab rătăcit, Basaraba Țepeluș, și acesta pus în domnie de dănsul, dar devenit apoi, ca și Laiot partizan al Turcilor și susținut de ei. Învingător asupra lui Țepeluș, care fū răsturnat, cu tot ajutorul primit dela Turci, el avū apoi să îndure nenorocosul răboiu din 1484 pentru Chilia și Cetatea Albă. După eroică apărare contra unei puteri dușmane de 300.000 de oameni și 100 de corăbii care veniră asupra lor cu sultanul Baiazid II în frunte cu cele două cetăți căzute în mâinile Turcilor. Eră al doilea din cele două răboaie pierdute de Stefan, care și de astă dată rămase fără nici un ajutor de vecinii creștini. Până în doi ani după aceasta, el bătū pe neîmpăcatul dușman de două ori, la Catlabuga și la Șcheia, ultimele lui lupte cu Turcii, dar fără să poată recuceri cetățile pierdute.

Încercarea din urmă a lui Stefan de a face o coaliție contra dușmanului crucei pentru care el căută să câștige și pe marele-duce al Moscovei, Ivan Vasilevici, cuscruul său, nu izbuti. Legăturile de pace ale Ungariei și Poloniei cu Poarta, cu care ambele state încheeră armistiții, îl siliră să renunțe a duce mai departe lupta sfântă, lupta pe care o începuse cu atâta credință și entuziasm, lupta pe care o susține cu atâtea sacrificii și decepțiuni. Cine poate să scie ce biruințe pentru Creștinătate el ar mai fi putut să îndeplinească, dacă principii creștini îl secundă convenit.

El singur luptând eroinic, mântuindu-i a adus neamului său. Mântuindu-i a adus, ajutându-l să treacă prin acea mare criză a cărei victimă a devenit toți ceilalți creștini din sud-estul Europei, și ferindu-l să împartă aceeași soartă nefericită, așa încât Statul român pută să păstreze și mai departe, deși sub suzeranitate turcească, o viață politică a sa proprie, o viață națională. El astfel, într-un timp de „cumpănă mare pământului nostru și nouă“, pasul soartei l-a hotărât.

În greaua luptă ce a purtat pentru cruce și neam, Eroul strălucește nu mai puțin și prin faptele păcii.

Cele 44 de mănăstiri și biserici zidite de el și bogat înzestrate, din care 7 sunt în Bucovina, erau tot atâtea locașuri de cultură ale neamului românesc, de învățatură creștinească și de întărire sufletească. Literatura cultivată în ele, cea bisericească și cea profană, în care se distinge mai ales istoriografia prin analele dela Putna, scrise în această mănăstire, a fost întemeietoare pentru cultura literară din urmă. Arhitectura, pictura și odorele lor sunt cele mai prețioase monumente ale artei naționale. Iar averile hărăzite lor, ca și multor mănăstiri ale ctitorilor de mai înainte, — averi din care s'a format, în cea mai mare parte, și marele fond bisericesc al Bucovinei, creat de fericit-pomenitul împărat Iosif II, — au asigurat Bisericii și Țerei mijloace bogate de bună-stare și prosperitate.

Așa viața de domn nu era menită să se sfârșească fără ca ea să fie încoronată, după gloria luptei pentru Cruce și dupe gloria faptelor Păcii, și de gloria Neatârării.

În Codrul Cozminului, la 26 Octomvrie 1497, Stefan înfrângând trufia suzeranului polon, își cuceri neatârarea desăvârșită. Neînțelegerile ce au precedat această ruptură se arătară curând după pacea încheiată de Polonia cu Poarta în 1489, pace prin care așteptatul ajutor dela puterea suzerană spre recucerirea cetăților Chilia și Cetatea Albă se dovedî ca făgăduință amăgitoare.

Când apoi, după moartea lui Matias Corvin în 1490, coroana Ungariei era disputată de Vladislav, fiul regelui polon, și de Maximilian de Austria, fiul împăratului german, Stefan se declară pentru nobilul Habsburg. Maximilian știa să prețuească amicia lui. El îi dădu plenipotențe extraordinare în Transilvania și provocă staturile transilvane să dea ascultare domnului Moldovei, împuternicit să primească, în numele

lui Maximilian, jurământul de credință al Ardelenilor și să-i apere. Această apropiere a lui Stefan de imperiul german și de casa Habsburgilor este o frumoasă probă de pătrunderea sa politică, nu mai prejos de geniul său militar. Și este o minunată ursită a istoriei, în tainele ei nepătrunse, cum Auguștilor Urmași ai amicului său cu vederi largi le-a fost destinat să ocrotească mormântul său și fundațiunile sale pioase în această țeară.

Relațiunile lui Stefan cu Polonia, devenite în acel timp ostile, au urmat să fie, și dupe recunoașterea lui Vladislav ca rege al Ungariei în urma păcii lui cu Maximilian, tot mai încordate, până când vechile legături de vazalitate fură rupte cu desăvârșire în Codrul Cozminului. Pacea mijlocită apoi de regele Ungariei fu încheată în 1499, prin un tractat de alianță defensivă și ofensivă între domnul Moldovei și regii Poloniei și Ungariei ca aliați egali, aliață îndreptată mai ales contra Turcilor.

Secolul se încheie cu un rezultat din cele mai mari ale istoriei române: Stefan, domnul Moldovei, după 43 de ani de lupte vitejești și de înțeleaptă domnie, intră într-un nou secol ca suveran singur stăpânitor, în neatârare recunoscută de suzeranii de altă dată ai Moldovei, încununat de glorie, admirat în câteși patru părți ale lumii. Era un moment de înălțare cum neamul românesc n'o avuse până atunci și cum n'a mai avut-o de atunci decât în zilele noastre.

Când pe urmă înainte de a se împlini patru secoli, glorișul Urmas al glorișului Domn conducea peste Dunăre vitejii României ca să recucerească neatârarea țerei lor reinălțate din seculară umilire, umbra eroului dela Racova și Răsboieni, dela Baia și dela Codrul Cozminului însuflețea inimile eroilor dela Grivița și Plevna, Rahova și Smârdan.

Și când chipul străbunului reapărea în bronz în capitala Moldovei, înconjurat de trofee din războiul Independenței, România încoronată cu regala coroană de oțel îl salută prin glasul poetului care a cântat gloria lui :

„O Stefane!
 „Azi Țeara mândră te primește,
 „Purtând coroană de oțel.
 „Tu ce viteaz ai apărât-o,
 „Privește-o! Demnă-i s'o privești!
 „Independentă ai lăsat-o.
 „Independentă o găsești“.

Împrenă cu țeara recunoscătoare, Istoria se închină lui.

Este resplătit în Istorie!

Și cât timp va fi sub soare suflare românească, numele lui preamărit va fi din veac în veac!

*

Spre a-l preamări pe el, Românii din toată țeara și de pe tot pământul românesc, împreună cu buni creștini din alte neamuri, ne-am adunat astăzi aci la mormântul lui.

Venit-am la acest mormânt ca la un izvor de viață și de virtute, izvor de însuflețire și de îndemu-

la fapte patriotice și creștinești. Venit-am pentru ca, preamărindu-l pe el, sufletele noastre să le înălțăm și să le întărim, neamul să ni-l cinstim și țeara ce în sinul ei păstrează acest prea scump odor.

Acum 400 de ani, mare jale și plângere eră în toată țeara Moldovei, jale și grije în Creștinătate. Căci zice cronicarul :

„Îngropatau pe Stefan Vodă în mănăstirea Putna cu multă jale și plângere tuturor locuitorilor țării, cât plângea toți ca după un părinte al lor, că cunoștea toți că s'au scăpat de mult bine și apărare. Ce după moartea lui îi zicea sfântul Stefan Vodă, nu pentru suflet ce este în mâna lui Dumnezeu, că el încă au fost om cu păcate, ci pentru lucrurile sale cele vitejești, carele nimene din domni, nice mai înainte nice după ceea nu lau agiuns“.

Iar medicul venețian Leonard de Massari, martor al ultimelor momente ale lui Stefan, la 24 de zile după moartea lui, scria din Buda către dogele :

„Sefau Voevod, fiind aproape de moarte, precum în viață așa și în moarte s'au arătat infrișat și înțelept. Căci înțelegând că este zizanie între boieri pentru alegerea noului domn, îndată porunci de-l duseră în câmp unde eră adunați toți ai săi, și puse de prinse pe capii zizaniei de ambe părțile și-i dete morții“.

— El știa că zizania este vrăjmașul cel mai primejdios al neamului. — „Apoi le cuvântă lor, zicându-le că, după cum simte peste puțin trebue să moară și nu mai poate să-i stăpânească și să-i apere; el nu vrea să le lase alt urmaș decât pe care ei și-l vor alege domn și pe care ei îl vor socoti mai vrednic să-i stăpânească și să-i apere de dușmani. Atunci toți aleseră pe fiul mai mare, care eră lângă dânsul și pe care el îl voiă : și așa el iarăș porunci de-l duseră afară, și puse pe fiu în scaunul său, și puse de-i jurară toți credință, și așa înainte de morte făcū pe fiu voevod. Apoi se întoarse în pat, și peste două zile își dete sufletul și muri.... Dumnezeu să păzească“

— continuă Leonard de Massari — „ca nu cum-va Turcii să ia această țeară, căci atunci Polonia și Ungaria ar fi strivite, și în urmă toată Italia și Creștinătatea“.

În primejdie toată Creștinătatea : acesta era simțemântul lumii creștine în fața eroului adormit, marele apărător al Creștinătății.

Înregistrând moartea lui Stefan, cronicarul contemporan al Poloniei, Matei Miechowski, zice : „O, bărbat triumfător și victorios, care glorios a triumfat de toți regii vecini; om fericit, care toate darrurile norocului le avea în plin; și ceea ce natura dă altora numai în parte, unora înțelepciune cu astuție, unora virtuți eroice și dreptate, cea mai aleastă din toate virtuțile, iar altora biruință asupra vrăjmașilor, acestuia i-a toate de odată le-a hărăzit și-i le-a dat ca să strălucească întru toate!“

„Fostau bărbat ca acela“ — zice un alt cronicar polon (Martin Kromer) — „care, pentru inima lui

cea mare, pentru înțelepciunea lui și pentru faptele lui războinice, în veci trebue să se pomenească“.

Cu așa laude îl pomenește la moartea și alți cronicari străini.

Așa eră judecat, așa eră plâns, acum 400 de ani, domnul Moldovei, în toată Creștinătatea. Astăzi, nu jale și plângere ne-au adunat la mormântul lui, ci recunoștință și admirare pentru el, dor de înălțare și întărire sufletească pentru noi.

Măreață Umbră, revarsă lumina ta asupra noastră și asupra neamului teu întreg, și spre faptele iubirei de țeară, ale iubirei de neam, ale iubirei de lege, virtuți prin care tu strălucești, în voca-uri, îndreaptă și unește cugetele noastre !

Români din toată Țeara, Români de pretutindeni ! Uniți în jurul acestui mormânt, împărătește ocrotiți de M. S. Prealuminatul Împărat și Duce Francisc Iosif I și unind glasul nostru în strigătul „Trăiască Împăratul !“ să unim cugetele noastre, pentru ca toți într'un gând să ridicăm sus inimile și împreună cu preamăritorii eroului cel dincolo de mormânt să zicem rugăciunea :

„Etern Atotputernic, o Creator sublim,
„Tu ce dai lumii viață și omului cuvânt,
„În tine crede, speră întreaga Românie...
„Glorie ție 'n ceruri, glorie pe pământ !

„Etern Atotputernic, o Creator sublim,
„Tu care ții la dreapta pe Stefan, erou sfânt,
„Fă 'n lume să strălucă iubita-i Românie...
„Glorie ție 'n ceruri, glorie pe pământ“ !

Când s'a întemeiat orașul Caransebeș și ce știm din trecutul lui ?

(Continuare)

Episcopii și metropoliții cari au slujit respective au cercetat bisericile din Caransebeș.

Terminând în legătură cu istoria episcopiei și șirul cronologic al episcopilor, credem, că este la loc a publica și șirul acelor episcopi și metropoliți, cari au slujit respective au cercetat bisericile din Caransebeș.

Afară de episcopii, cari a slujit aci de la întemeierea metropoliei sârbesti până la anul 1759, când episcopul *Ioan Georgeviciu* s'a mutat la Vêrșet, au mai cercetat bisericile noastre :

În 11 Mai 1781 a slujit în biserica Sfântului Ioan Botezătorul, episcopul Caransebeș-Vêrșetului *Vichentie Popoviciu* cu prilejul sfințirii acestei biserici având în jurul seu o asistență foarte număroasă. Aceasta se vede din o notiță comemorativă, ce a scris-o parochul Caransebeșului la porunca mai înaltă pe o pagină din matricula anului 1778¹⁾.

În 24 Aprilie 1796 a slujit în biserica cu hramul Sf. George episcopul *Iosif Ioanoviciu* de

¹⁾ Vezi mai sus.

Șacabent cu prilejul sfințirii părților renovate ale bisericii.

Aceasta se poate vedea din inscripția făcută cu mâna proprie pe niște iconițe de ale restignirei, cați le-a lăsat de suvenir numitul episcop și se păstrează până în ziua de astăzi în altariul bisericii. În fie-care biserică sfințită de dânsul a lăsat iconițe de acestea.

În 23 Octombrie 1804 a slujit în biserică Sf. George episcopul *Iosif Ioanovici* de *Șacabent* cu prilejul hirotesirei și introducerii protopresbiterului *Ioan Tomici*. Aceasta se poate vedea din o notiță scrisă de însuși protopresbiterul *Ioan Tomici*, în carea se zice, că din incidentul hirotesirei și introducerii noului protopresbiter episcopul a dat masă în reședința episcopoească veche întru cinstea protopresbiterului și neguțătorilor din Caransebeș, cari erau numai români.

În 8 Aprilie 1816 a fost în biserică Sf. marolui mucenic George episcopul *Petru Vidac*.

Această se vede din o notiță scrisă pe matricula din 1808 și subscrisă de însuși episcopul *Vidac*¹⁾.

A mai cercetat biserică Sfântului George și *Maxim Manuilovici*. Cu prilejul acesta a sfințit întru preot pe George Andreevici parochul și mai târziu vicariul protopresbiteral al Caransebeșului.

Aceasta se vede iarăș din o notiță scrisă de protopresbiterul *Ioan Tomici*.

În 11 și 12 Ianuarie 1836 a slujit în biserică Sf. George episcopul *Iosif Raiacici*, cu care ocaziune a sfințit întru diacon și întru presbiter pe *Petru Balean* pentru parochia din Corni (Cornia) în protopresbiteratul Mehadiei.

Aceasta se vede din o notiță, ce a scris-o pe părțile unei cărți bisericești învățătorul *Chiriac Dimitrevici*. În notiță se scrie, că episcopul cu prilejul acela a venit pentru prima dată la Caransebeș.

Marele metropolit *Andrei Baron de Șaguna* mergând în 1857 la băile herculane însoțit de protosincelul seu *Nicolae Popea*, actualul episcop al Caransebeșului s'a oprit în Caransebeș și a cercetat bisericile de aci.

Aceasta o spune însuși Prea Sfinția Sa Domnul episcop *Nicolae Popea*.

Tot marele metropolit a cercetat bisericile din Caransebeș în 3 Iulie 1866, adevărat chiar în ziua nefericitei bătălii dela *Königsrätz*, precum și în anul următoriu 1867, pe când se ținea în Cluj dieta Transilvaniei pentru finalizarea uniunii cu Ungaria în înțelesul legilor din 1848.

În 31 Octombrie 1865 a slujit în biserică Sf. George episcopul Aradului *Procopiu Ivacicovici* cu prilejul intronisării episcopului de pie memorie *Ioan Popasu*.

Dela 1865—1889 a slujit de nenumerate ori în ambele biserici episcopul rezidențial *Ioan Popasu*.

În 9 Martie 1887 a slujit în biserică Sf. George episcopul Aradului *Ioan Meșian* cu prilejul sărbării jubileului de 50 de ani ai preoției episcopului *Ioan Popasu*.

În 7/19 Februarie 1889 a slujit în biserică Sf. George episcopul Aradului *Ioan Meșian* cu prilejul înmormântării episcopului *Ioan Popasu*.

La actul înmormântării a asistat cu suita sa episcopul greco-catolic al Lozjului *Dr. Victor Mihaly* acum metropolit de Alba-Iulia și Făgăraș.

În 26 Martie 1889 a fost atât în biserică Sf. Ioan Botezătorul cât și în biserică Sf. mucenic George arhiepiscopul și metropolitul *Miron Romanul*. În biserică Sf. Ioan a cetit molitva pentru fericita odihnă a episcopului *Ioan Popasu*, iar în biserică Sf. George în 27 Martie 1889 a condus serviciul divin și a presidiat sinodul extraordinariu, pe carele l-a convocat în scopul alogerei actualului episcop *Nicolae Popea*.

În 2 Iulie 1889 a slujit în biserică sf. George episcopul Aradului *Ioan Meșian* acum arhiepiscopul Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania cu ocaziunea intronisării actualului episcop a Prea Sfinției Sale *Nicolae Popea*.

În 24 Iunie 1900 cu prilejul visitei, ce a făcut-o episcopul Aradului *Iosif Goldis*, episcopului nostru P. S. Sale *Nicolae Popea*, a vizitat și bisericile din Caransebeș dinpreună cu suita sa, compusă din protosincelul-vicariu *Vasile Mangra* din Oradea-mare și pe atunci profesorul de religie *Nicolae Diamandi* din Beiuș.

Și acum fiene permis a aminti un eveniment rar întâmplat în Caransebeș.

Vineri în 23 Iunie 1900 st. v. metropolitul Primat al României. Înalt Prea Sfințitul Domn *Iosif Gheorghian* în trecerea Sa la Kissingen a binevoit a se abate la Caransebeș spre a întoarce visita Prea-Sfinției Sale episcopului *Nicolae Popea*, carele cu prilejul ținerii discursului de recepție la academia română, nu a întrelăsat a cerceta pe Eminenția Sa la rezidența metropolitană din București. Înaltul oaspe a sosit fără veste cu trenul accelerat de dimineața. Vestea despre sosire a umplut de bucurie inimile tuturor cetățenilor fără deosebire de nație și lege. Înalt Prea-Sfințitul principe bisericesc a fost însoțit de Prea-Cuviosul părinte archimandrit *Nifon* al *Sinaii* și de Domnul director al cancelariei metropolitane *Dr. Ioan Cormoiu* și profesor universitar. La 9 oare a. m. Înaltul oaspe dimpreună cu suita sa a fost condus de Prea-Sfinția Sa episcopul *Nicolae Popea* la esamenele elevilor din institutul teologic, la cari au esistat până la 11 oare. Dela esamene Prea-Sfințitul episcop *Nicolae Popea* a condus în trăsura de gală pe Eminenția

¹⁾ Vezi pagina 52—53 din scrierea aceasta.

Sa la biserica catedrală, unde între sunetul clopotelor au fost primiți de protopresbiterul catedralnic Andreiu Ghidiu cu asistința preoților Spiridon Șandru și George Buru, fiind de față mai mulți domni profesori dela institutele noastre diecesane precum și alți cetățeni și onorațiori. Au privit cu multă bunăvoință interiorul bisericeii, declarând că este mulțămît și satisfăcut de cele văzute. Dela biserica catedrală a fost condus Venerabilul și mult simpaticul metropolit Primat tot de Prea Sfinția Sa la biserica Sf. Ioan. Aici an cercetat mormântul fericitului episcop Ioan Popasu. În fața mormântului Înaltul oaspe a zis; »*puteți fi fericiți Prea Sfințite că ve este permis ca osemintele arhierieilor se fie așezate sub altariile, la cari au slujit.* După ce au privit și modestele monumente din cimiteriu s'au reîntors tot în trăsura de gală la reședința episcopoească, unde la 1 oară s-a servit un dineu de gală în onoarea Înaltului oaspe și a suitei, la care aupa rticipat mai mulți asesori consistoriali și profesori dela ambele institute diecesane.

Sub decursul dineului Prea-Sfinția Sa Domnul episcop Nicolae Popea a mulțămît Înaltului oaspe pentru distinsa onoare, de care la făcut părtaş, asigurându-l tot odată de stima și iubirea frățiască ce i-o-va păstra. Eminenția Sa în cuvinte alese de asemenea mulțameșt Prea-Sfinției Sale pentru ospitalitatea de carea la învrednicit și pentru afaibilitatea, de carea s-a bucurat.

După dineu Înaltul oaspe a binevoit se participe la examenul din musica vocală prestat de elevii dela ambele institute diecesane.

Cu prilejul acesta reprezentanța orașănească sub conducerea senatorului prim Ioan Bartolomei s-a prezentat Înalt-Prea-Sfinției Sale aducându-i omagiile sale, esprimându-și în acelaș timp sincera mulțămîtă pentru înalta vizită, cu carea a binevoit a onora orașul Caransebeș. Întreținându-se câteva minute cu diferiții membrii ai reprezentanței Înaltul prelat le-a dat binecuvântarea arhieriească.

Înalt Prea-Sfinția Sa dinpreună cu suitea a părăsit Caransebeșul Sâmbătă în 24 Junie cu trenul accelerat condus la gară în trăsura de gala a Prea Sfinției Sale Dlui episcop Nicolae Popea și petrecut de clerul din gremiu și din loc de profesori și de mușli onorațiori.

(Va urma)

Lecțiuni din Religione

(Continuare)

22 Ilie și profetii lui Baal

Trecere

După moartea lui Saul, David ajunge rege. El face Ierusalimul capitala țerii, își zidește o reședință

frumousă și adună materialul de lipsă pentru zidirea unui templu, ce l-a ridicat apoi Solomon fiul lui David.

După moartea lui Solomon statul evreu se desface în două regate: Iuda și Izrail.

Între toți regii lui Izrail nu se află unul care să fie umblat în căile Domnului, de aceea Dumnezeu a trimis pe unii bărbați dreți cari să vestească oamenilor voința lui Dumnezeu și să-i îndrepte; astfel de bărbați se numeau *profeți*. Neîntrecut în fără-de-legi a fost regele Ahab, carele a introdus cultul idolului Baal (soarele). Pe timpul acestui rege trăea profetul Ilie.

Ținta

Vă voi povesti deci despre profetul Ilie.

I

Pentru ce va fi trimis Dumnezeu un profet pe timpul lui Ahab (vezi mai sus)? Ca să abată pe rege și poporul dela păcate, dela idololatrie... Ce va fi vestit Dumnezeu prin profetul Ilie? Pedepsă celor ce nu se pocăesc și nu se întorc la adevăratal Dumnezeu, milă și iertare celor ce se pocăesc... Cum se va fi purtat regele față de profet?... Cum se va fi purtat profetul în primejdie?...

II

Predarea istorioarei în mai multe părți și reproducerea.

Aprofundare materială: Seceta, foamea; Samaria, muntele Carmil; jertfa.

Aprofundare religioasă-etică: Ilie trebuia să săvârșească o lucrare grea și primejdioasă. Dumnezeu l-a trimis la nelegiuitul rege Ahab, ca să-i vestească pedepsa lui Dumnezeu. De ce era acesta un lucru greu și primejdios? Regele îl putea omori. În timpul cât a ținut pedeapsa — 3 ani — Ilie a stat ascuns dela fața lui Ahab. După aceea însă — la porunca lui Dumnezeu — earăși trebuia să se arate lui Ahab. Cu ce vorbe a primit Ahab pe Ilie? De ce a zis Ahab așa? Pentrucă Ilie vestise pedeapsa și Ahab credea, că Ilie însuș — ca un vrăjitoriu — a adus nenorocirea peste țară. Ce i se putea întâmpla acum lui Ilie?... Ilie însă ascultă porunca lui Dumnezeu' căci e cu credință tare în El și vorbește lui Ahab fără frică, îi spune în față, că însuș regele e cauza nenorocirii... Și ca să dovedească acest fapt — ce propune lui Ahab? Ce se vede din această propunere? Că Ilie se încrede foarte mult în Dumnezeu... De ce se învoește Ahab? Nu crede că la rugăciunea lui Ilie se pot întâmpla lucruri așa de minunate, ca Dumnezeu să trimită foc (fulger) din ceriu și să ardă jertfa. Ce se vede din vorbirea lui Ilie de pre muntele Carmil? Curajul... De ce se roagă Ilie cu atâta stăruință, ca Dumnezeu să săvârșească minunea...? Nu pentru sine, ci pentru popor... ca să vadă poporul cine e adevăratal Dumnezeu. Așa dară iubirea față de aproapele îl face pe Ilie să ceară minunea... Care este urmarea rugăciunii? Că un singur profet al adevăratalui Dumnezeu poate face mai mult de cât 450 pro-

feți ai unui idol. Și ce a gândit poporul, când a văzut minunea? Ilie se folosește de această împrejurare și ce poruncă dă poporului? Să omoare pe profetii lui Baal. Ce voiește să ajungă Ilie prin omorârea profetilor lui Baal? Să împedă lățirea idololatriei.

Poporul, văzând minunea, s'a întors la adevăratul Dumnezeu. Care este urmarea acestei întoarceri? Pe-deapsa încetează...

Reasumarea scurtă a apretierilor.

III

a) Să se asemeneze profetii lui Baal cu profetul Ilie. Rezultatul asocierii: „*Eu sunt Domnul Dumnezeu tău, să nu ai alți Dumnezei afară de mine*“.

b) Ce s'a întâmplat în urma rugăciunii ferbinti a lui Ilie?... Cine s'a mai rugat și rugăciunea i-a fost ascultată? Moise Iosif... „*Mult poate rugăciunea cea ferbinte a dreptului*“ (Iccob 5, 16).

IV

Porunca I. — „Mult poate rugăciunea cea ferbinte a dreptului“.

V

Care creștini calcă porunca? Cei ce cred în far-mece, vrăjitorii... Ce trebuie să facem noi în primejdii? Ce rugăciuni cunoașteți?

Ce ziceri se mai potrivesc la istorioara noastră?

23. Viia lui Nabot.

Ținta

Regele Ahab voiește să aibe viia unui Izrailtean.

I

De ce? Viia Izrailteanului va fi mai frumoasă, decât ale regelui, sau la loc mai potrivit... Ce avea să facă regele dacă voea s'o aibe? S'o cumpere ori să schimbe o viie de ale sale cu a Izrailteanului. Izraelteanul însă nu voea s'o dea. De ce? Ținea tare la aceea ce a moștenit dela părinți. (Era și o rușine ca un Izrailtean să dea ceea ce a moștenit dela părinți) Ce să facă deci regele? Să se lase de această poftă. El însă ca rege poate să poruncească...? Însă el nu are drept să ia lucrul altuia, căci atunci calcă punca VIII, ci din contră el trebuie să grijească de pedepsirea hoților. Oare ce va fi făcut Ahab? Se va fi temut să calce porunca, ori de Ilie, oride supușii să lea se vor rescuța).

II

Pedarea în 4 părți și reproducerea.

Aprofundarea: De ce s'a intristat și mâniat Ahab? Pentru că porunca lui Dumnezeu îi stă în cale și nu-și poate împlini pofta sa. Ce ziceți despre planul Izebelei? E cuminte, viclean, însă și foarte păcătos (uciderea unui om...) Ce ziceți despre bătrânii (judecătorii) lui Izrail și despre mărturii? Lucrează foarte rău — ca și Izebela — ei ascultă mai mult de poruncile oame-

nilor decât de ale lui Dumnezeu, și mintesc, apoiucid... (calcă porunca VI. IX). Ce a lucrat Ahab cu privire la uciderea lui Nabot? El n'a făcut nimica nici pentru, nici contra uciderii. Tocmai de aceea el a lucrat rău, căci trebuia să știe, că Izebela va face ceva rău... El însă se bucură de moartea lui Nabot, și ce face?... Ce ar fi trebuit să facă? Să pedepsească pe Izebela, pe bătrânii lui Izrail și pe mărturii mincinoși.

Ce gândește Dumnezeu despre aceste fapte și ce face? Răbdarea lui își ajunge marginile, și pedepsește pe rege și regină, pentru că Dumnezeu e atotdrept.

III

a) Care sunt urmările mărturiilor mincinoase? Ce se întâmplă dacă mărturiile nu erau mincinoase? (Exemple: soția lui Putifar, etc.) *Porunca IX.*

b) Ce s'a întâmplat fiindcă Ahab și Izebela pofteau viia lui Nabot? Care a fost urmarea? Dar dacă ei suprimau pofta? (Exemple) *Porunca X.*

IV

„*Să nu mărturisești mărturie mincinoasă asupra aproapelui tău*“. — „*Să nu poftesti nimica ce e al aproapelui tău*“.

V

Explicarea și aplicarea la cazuri concrete a celor 2 porunci și a altor ziceri învătate și cari se potrivesc la această istorioară.

(Va urma)

Varietăți

Convocare. Cu convocare la §-ul 41 din Statute prin aceasta convocăm adunarea generală a Despărțământului Bocșa a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român pe 4 Septembrie st. n. la 10 oare a. m. în comuna Târnova la carea P. T. Domnii membrii precum și alți iubitori și sprijinitori ai culturii poporului român sunt invitați a lua parte. — Programul adunării: 1. Deschiderea adunării prin Directorul Despărțământului. 2. Raportul anual al Comitetului. 3. Censurarea socoților. 4. Stabilirea bugetului pe anul viitoriu. 5. Disertațiuni. 6. Alegerea biroului și a comitetului pe un nou period de 3 ani. 7. Alegerea a duor delegați pentru adunarea generală a Asociațiunii. — 8. Propuneri. 9. Distribuirea de cărți folositoare între popor. 10. Închiderea adunării. Bocșa-montană, la 10 August 1904. *Dr. Aurel Oprea* Directorul Despărțământului, *Ioan Marcu* notarul Despărțământului.

Dela Comunitatea de avere. „Cum să ne ajutam în actuala mare lipsă de nutret“ este titlul unei instrucțiuni edate de Înaltul Ministeriu de agricultură și traduse de profesorul Iosif Bălan. Instruc-

țiunea s'a tipărit în Tipografia diecesană pe spesele Comunității de avere a fostului regiment confinar romano-banațic Nr. 13 și s'a împărțit gratuit comunelor din fosta graniță. O recomandăm cu toată căldura în aceste vremuri de grea încărcare pentru economii nostri.

Himen. Dl Ioan *Borlovan*, abs. de teologie din Caransebeș, își va serba cununia religioasă Duminecă în 1/14 August a. c. cu dsoara *Aurora*, fca preotului *Dionisie Popovici*, din Tincova.

Licitațiuni minuende

Pe baza deciziei Venerabilului Consistoriu diecesan de dtto 28 Iunie 1904 Nrul 2265 B. ex. 1904 prin aceasta se descrie licitațiune minuendă pentru lucrurile de renovare la sfânta biserică din comuna **Silagiu**, protopresbiteratul Buziașului.

Prețul de esclamară e suma 3700 cor. și 4 fil. Licitațiunea se va ținea în 28 Iulie 1904 în școala gr. or. română din Silagiu la 8 oare a. m.

Reflectanții vor avea a depune la începutul licitațiunii vadiul de 10% din suma de esclamară.

Specificațiunea de spese și măsuri se pot vedea la cancelaria oficiului par. gr. or. român din loc.

Se notează, că spesele avute de comuna biserică cu facerea planului și a specificațiunilor de spese și măsuri în suma de 100 cor. se va computa întreprinzătorului, pe care va rămânea lucrările de renovare în prețul, cu care a primit lucrările.

Din sedința com. par. gr. or. român din Silagiu, ținută la 11 Iulie 1904. 3—3 [38]

George Popescu
preș. com. par.

Ignatie Petroviciu
not. com. par.

Pe baza incuviințării Ven. Consistoriu diecesan dtto 30 Iunie 1904 Nr. 2282 B se descrie licitațiune minuendă pentru pavarea bisericii din comuna **Var**, protopresbiteratul Caransebeșului cu granitto terazzo, precum și pentru repararea zidului dela curtea bisericii cu prețul de esclamară 1000 cor.

Licitațiunea se va ținea în 8/21 August 1904 la 11 oare a. m. în biserică.

Reflectanții înainte de licitațiune vor avea să depună vadiul de 10% din prețul de esclamară sau în bani gata sau în hârtii de valoare.

Specificațiunea de spese și măsuri se poate vedea la Oficiul parohial din Var.

Comuna biserică cu privire la pavare se deobliga a satisface condițiunilor notate în specificațiunea de spese și măsuri.

Cu privire la alte înțelegeri întreprinzătorii vor avea să stee în legătură cu epitropia parohială.

Var, din sedința comitetului parohial ținută în 11 Iulie 1904. 2—2 [39]

Ioan Șușoi m. p.
notariu

Nicoloe Bistreanu m. p.
preot și preș.

Concurse

Pentru îndeplinirea postului vacant de învățătoriu din **Srediștea-mică**, protopresbiteratul Vârșetului, se descrie prin aceasta concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în Foaia Diecesană.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt :

1. Salariu anual 600 cor.

2. Doauă jugere de pământ, unul de arat al doilea sădit de comuna biserică cu vie, otelo pentru cincuenele. Alesul le va folosi ambele, va avea însă să poarte dările publice după ele, să le lucreze pe spesele sale și nu va mai avea a primi dela comună cincuenele.

3. Pentru adunarea generală 30 cor.

4. Pentru conferințele învățătoresci 10 cor.

5. Patru stinjeni de lemne, din cari va avea a încălzi și școala.

6. Pentru curatorat 10 cor.

7. Dela fiecare înmormântare, la carea va fi chemat, și dela fiecare parastas câte 1 cor.

8. Cuartir grătit cu grădină de legumi.

9. Pentru compunerea socotelelor s. bisericii și ale cultului 40 cor.

10. Pentru scripturistică 10 cor.

Pentru serviții prestate în alte comune, comuna biserică nu ie nici o răspundere.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avisați a-și trimite petițiile lor provăzute cu documentele prescise în termenul indicat Prea Onoratului Oficiu protopresbiteral gr. or. rom. al Vârșetului în Buziaș și a se presenta în atare Duminecă ori sârbătoare în biserică din loc.

Din sedința comitetului parohial ținută în Srediștea-mică în 24 Iunie 1904. 3—3 [37]

Meilă Mihu
preș. com. par.

George Muică
not. com. par.

Pe baza ordinațiunei P. S. Sale Domnului Episcop diecesan cu dtto 4 Mai a. c. Nr. 1293 B ex. 1904 prin aceasta se descrie concurs pentru alegerea de paroh în comuna **Bărbos**, parohie de clasa III-a, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecesană“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt :

1. Două sesiuni parohiale.

2. Stola și birul usuat.

Alesul paroh are a se îngrijii de locuință, căci casă parohială nu există în comună.

Recurenții au a-și subșterne recursesle lor Prea Onoratului Oficiu protopresbiteral tractual în Bocșamontană, fiind adresate comitetului parohial în Bărbos. Recurenții cu prealabila incuoscintare a Prea Onoratului Domn Protopresbiter tractual au a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sft. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie, dar nici decum în ziua de alegere.

Dat din sedința comitetului parohial ținută în 11 Iulie 1904. 1—3 [42]

Nicolae Popoviciu
preș. com. par.

Trifu Despeu
not. com. par.

In conțelegere cu mine *Macsim Popoviciu* protopresbiter.

Conform ordinațiunei Ven. Consistoriu diecesan de sub Nr. 3580 Șc. ex 1898 se escrie concurs nou pentru ocuparea postului învățătoresc la școala confes. gr. or rom. din **Honoriciu**, protopresbiteratul Lugojului, cu termen de recurgere de 30 zile, socotit dela prima publicare în „Foaia Diecesană“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt :

1. Salariu anual în bani gani gata 350 cor.
2. 7. Ht. grâu socotite în bani face 84 cor.
3. 7. Ht. cucuruz despoiat în bani face 56 cor.
4. 2. Jugere de pământ arătoriu cu venit anual 34 cor.
5. 16. metrii de lemne numai pentru învățătoriu 56 cor.
6. Cvartir liber cu grădină de un juger în bani 20 cor.
7. Pentru scripturistica școalei 10 cor.
8. Pentru conferințele învățătoresci 14 cor.
9. Dela înmormântări 1 cor. 20 fil.

Dintre concurenți va fi preferiți cel cu cunoștința muzicii vocale și instrumentale, cu scopul de a conduce corul deja înființat.

Dela recurenți se poștește ca înainte de alegere să se prezinte cu încuviințarea protopresbiterului tractual în vr'o Duminică ori sărbătoare în s. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Cei ce voesc a compete la acest post sunt avisați a-și trimite recursurile provezute cu documintele prescise, adresate Comitetului parohial din Honoriciu la Oficiul protopresbiteral gr. or. din Lugoj.

Honoriciu din ședința comitetului parohial ținută în 24 Iunie 1904. 1—3 [41]

Ioan Popoviciu
preș. com. par.

Ioan Stanescu
not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Dr. George Popoviciu* protopresbiter.

Senegin contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofteicii, tusei măgărești, catarului astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei reumatismului, recelelor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrânite boale le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosese și la curățirea sângelui. Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă **2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum, palpitatea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de încheierea scaunului numai de cât se comandeză **Laxbonbons** zaharele purgative, plăcute și dulci la luat. Prețul **1 cor.**

Chimicale, drogoue, legături și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rum și altele. Teuri russice, Parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru față și mâni. Articoli cosmetice, oleu pentru păr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Ori ce fel de articlu din brânșă. Toate foarte ieftine. Faceți întrebare și Vă veți convinge.

Cornel Demeter,

apotecar în **Békás-Megyér, fő-utca 45 szám**
6—10 [31] Budapest mellett.

Cărțile
„AURORei“

Director: **Lucian Bolcaș.**

Editura Tipografiei

„AURORA“ **A. TODORAN**

în Gherla (Szamosújvár).

Prețul unei serii de 12 numeri în abonament 12 coroane 60 bani.

Până la 31 August n. se primesc abonamente cu preț redus în condiții ușoare.

Prospecte trimite la cerere tipografia editoare.

1—2 [40]

Cărțile „Aurorei“ vor istorisi în o limbă ușoară despre întâmplările și bărbații mari din trecutul neamului nostru românesc. Nu avem până acum asemenea scrieri, pe cari să le poată cetii cu plăcere și folos toată obștea, bătrânii și tinerii, învățații și știutorii de carte mai puțină și pentru aceea ne așteptăm ca toți bunii Români doritori de a cunoasce istoria națiunei lor vor grăbi cu bucurie a-și abona **Cărțile »Aurorei«.**